

H.C. Hansens nytårstale

Taler

H.C. Hansen
Statsminister

Dato

1. januar 1958

Sted

Radiotransmitteret

På årets første dag ønsker jeg alle i vort land et godt og glædeligt nytår. Og jeg vil gerne lade ønsket herom gå videre ud til danske i verden omkring os og til alle venner af Danmark. Vi tænker på vore landsmænd i det fremmede – jeg selv tænker måske særlig på de små samfund af danske i Rangoon og i Karachi, i New Delhi, i Bangkok og i Tokyo, hvor jeg på min rejse mødte deres varme venlighed, og hvor jeg fandt en dyb trofasthed over for Danmark, en trofasthed, som vi ved, er at finde overalt i verden, hvor danske lever og virker. Alle vore gode ønsker fra danske hjem vil vi derfor lade gå vidt ud over Danmarks grænser over havet, til de fjerneste kyster.

Vi tænker i dag på vore fiskere og på vore søfolk, der viser flaget i fremmede havne. Vore tanker går til de danske soldater, befalingsmænd og menige, i FN's styrke i det mellemste Østen, og vi takker dem for den gerning, de udøver i fredens tjeneste.

En hjertelig hilsen og gode ønsker for det nye år sender jeg til rigets nordligste dele, Færøerne og Grønland.

Vi følger med interesse det arbejdsomme færøske folks virke og er klar over de problemer, det færøske samfund kæmper med. Ikke mindst gælder det den tiltrængte fornyelse af fiskerflåden, hvor et nært samarbejde mellem Færøerne og Danmark om en positiv og langsigtet løsning bliver nødvendigt.

Vi ønsker Grønland fortsat fremgang og udbygning. Tidligere minister Kjærboel gjorde et meget stort arbejde for og lagde den største personlige interesse i de grønlandske anliggender. Jeg glæder mig til sammen med den nye minister for Grønland at aflægge et besøg deroppe i juli måned og ved selvsyn lære om vore grønlandske landsmænds forhold og levevilkår.

Jeg sender en særlig hilsen til den danske mindretalsbefolkning i Sydslesvig og glæder mig over, at der er skabt et roligt grundlag for samlivet i grænseområdet mellem dansk og tysk, således at kulturstrømningerne kan brydes på fredelig vis.

Selv synes jeg, at vi i år lægger en ganske særlig dybde og mening i ønskerne om et glædeligt nytår. Hvorfor skjule, at der er ængstelse i mange sind over for udviklingen, efterhånden som videnskab og teknik gør erobringer, der før blot var fantastier og fantasier, spændende, men uvirkelige. Ængstelsen bunder i det hidtil ubesvarede spørgsmål: Skal videnskabens fremskridt tjene menneskenes fredelige stræben og velfærd, eller skal de bruges i krigens og ødelæggelsens tjeneste? Dette spørgsmål er centralt i sammenhæng med den udenrigspolitiske udvikling og med de forpligtelser og opgaver, som verdens ledende statsmænd i dag må se sig stillet over for.

Jeg har på den danske regerings vegne talt for forhandling og afspænding på det nylig afholdte NATO-møde i Paris. Dette synspunkt var imidlertid ikke blot fremført som et dansk eller et norsk eller af andre mindre stater. Det deltes af alle, og det fik en klar understregning i konferencens kommuniké. Vi må jo konstatere et øjeblikkeligt dødvande i nedrustningsforhandlingerne i FN. Men disse forhandlinger må i gang på ny. Det er godt, at et vestligt samarbejde giver de demokratiske lande en større grad af tryghedsfølelse, end de ville have enkeltvis. Men med den fantastiske våbentekniske udvikling – atomvåben og brintvåben, langtrækkende raketter – der ophæver sikkerheden for så at sige ethvert område eller land, må det gå op for enhver, at rustninger alene ikke klarer verdens situation.

De små lande i Vesten må sige deres mening, løfte deres røst for afspænding og fredeliggørelse. Men det er de store lande og deres statsmænd, disse problemer hviler tungest på, og det er dem, der har den største indflydelse. De må gå i spidsen og søge de veje, der fører fremad for menneskeheden, hvor vi ellers må se foran os en afgrund af ulykke og tilintetgørelse i en altomfattende krigs spor. Og det er godt at vide, at de store vestlige demokratier også har den redeligste vilje til at påtage sig opgaverne.

Enkelte røster har talt om neutralitet i forbindelse med vor fremhævelse af forhandlingernes og afspændingens nødvendighed. Der er intet grundlag herfor. Vor udenrigspolitik, som er baseret på vort medlemskab af FN og NATO er uændret og urokket. Vi har højtidelige bekræftet vore forpligtelser som

medlemmer af disse to fredsbevarende internationale organisationer. Vi bør ikke afholde os fra at føre vore eget lands synspunkter frem, hvor de har chancer for at blive hørt. Og når enkelte herhjemme har kritiseret regeringens afvisning af at mod tage langtrækkende raketvåben og atomammuniton, svarer jeg med Tschernings ord i 1863: Der er ingen ære i at gøre det ukloge.

Det ville vel føles mærkeligt, om jeg ikke som tidligere år på denne dag sagde nogle ord om den indre politiske udvikling, selvom den ydre synes så dominerende.

Året 1957 fik jo sit præg af folketingsvalget i maj måned, og megen bitter strid har foldet sig ud omkring den regeringsdannelse, der fulgte efter valget. Jeg har ingen polemiske bemærkninger hertil i denne nytårstale. Regeringen må til sin tid se sig bedømt efter gerninger og resultater. Det er vælgernes lykkelige ret ved de grundlovsbestemte valg enten at bekræfte en regering eller berøve den det parlamentariske grundlag. Netop herved adskiller demokratiet sig fra diktaturet.

Nødvendige politiske indgreb for at sikre vort lands økonomi har måttet foretages, og de har vist sig nyttige. Vi havde i maj måned en valutagæld på 277 millioner kroner. Ved udgangen af november måned udgjorde Nationalbankens og de private bankers valutabeholdning 254 millioner kroner. Det betyder, at der fra 1. juni er opnået en forbedring på 296 millioner kroner, selv når man fradrager trækket på 235 millioner kroner på den internationale valutafond. Jeg siger ikke, at dette alene kan føres tilbage til sommerens indgreb, for også andre betydende faktorer har spillet ind. Men fremgangslinjen er klar. Og beskæftigelsen er fastholdt.

Vi har problemer nok at slås med. Beskæftigelsen bør være endnu større. Industrien skal udbygges for at give plads til de mange unge, der melder sig på arbejdsmarkedet, og for at give landet ny valutaindtjening gennem eksporten.

Landbruget kæmper med vanskeligheder, som optager sindene i mange landbohjem, og som angår os alle. Og ingen af os har overset, at der i 1957 har vist sig en international tendens til afsvækkelse af den økonomiske fremgang. Det er derfor af stor betydning, at både det offentlige, erhvervslivet og private fortsat viser forsigtighed i alle dispositioner, der kan virke ind på vor økonomiske situation og navnlig svække vor evne til at udbygge produktionen og vore afsætningsmuligheder på verdensmarkedet.

Forhandlingerne mellem arbejdsmarkedets parter må interessere os alle. Det vil være lykkeligt om de nye overenskomster kan sluttes for en treårig periode på et grundlag, der vidner om forståelse for de samfundsøkonomiske vilkår, således som man må have lov til at håbe på efter de allerede førte forhandlinger.

Vi ønsker drøftelserne om et bredt fælleseuropæisk marked fremgang og positive resultater. Jeg tror, at der står et solidt flertal i den danske befolkning bag den opfattelse, at et frihandelsområde, der giver industri og landbrug betryggende afsætningsvilkår og bedst muligt sikrer mod forskelsbehandling, vil være det absolut ønskelige og stemmende med vore interesser. Dermed vil vejen samtidig være banet for det nordiske økonomiske samarbejde, der længe har været drøftet, og som vi så gerne ser virkeliggjort.

På det kulturelle område er det videnskaben, der ligger i spidsen. Der har næppe på noget tidligere tidspunkt i århundredets historie været en så klar forståelse i alle kredse som nu for forskningens og videnskabens betydning for vore kår og vor fremtid. Det er i samfundets dybeste interesse at støtte den frie videnskab, og der er – heldigvis – fra alle sider enighed om at søge vore universiteter og videnskabelige institutioner udbygget, så at også vi i vor generation kan bidrage til at videreføre de ærefulde danske traditioner og ikke forsømme de muligheder, der i disse år kalder på vor medvirken. Atomalderen er begyndt. Risø er vor første station på vejen.

De videnskabelige bestræbelser har fået deres fornemste danske repræsentant i Niels Bohr. Han står ikke blot som begynderen, der banede vej til de rige muligheder, men er også nu med i et praktisk arbejde, der efter alle solemærker at skønne vil gribe ændrende ind i samfundets form og liv. For nylig blev Niels Bohr i USA hyllet som en verdensvidenskabens førstemand. I hans skikkelse hylder vi al dansk videnskab og ikke mindst den anvendte videnskab, der er forenet med humanisme, menneskeligt vidsyn og ansvarsfølelse.

På kunstens område er der i de senere år ydet en indsats af varig værdi. William Scharffs udsmykning af Studentergårdens festsal er en stor bedrift i dansk malerkunst i dette århundrede, et værk, der i enestående grad forener vision og farvesans, og for nylig afsløredes Henrik Starckes humørfyldte storværk i Statsradiofoniens aula. Det ville være godt, om der også fremover kunne bydes kunsten store opgaver. Oprettelsen af Statens Kunstfond kan her betyde et plus

i udviklingen. Det er at håbe, at staten, de store institutioner og vore kommuner efter evne vil gå i spidsen. Et levende demokrati har brug for kunsten, og det må erkendes, at vore demokratiske institutioner har overtaget en stor del af de opgaver og det ansvar, der tidligere var knyttet til enkeltstående mæcener.

Den skabende indsats, der ydes i disse år i litteratur og musik, skuespil og film, i maleri og skulptur, får for alvor betydning, når de kulturelle organisationer bringer værdierne ud til menigmand. Vi bør på denne dag i taknemmelighed erindre det store arbejde, der udføres på højskoler og i alle former for ungdomsskoler, i folkekirken og i de forskellige kirkesamfund, i de folkelige oplysnings- og kulturorganisationer. De tusinder af aktivt arbejdende kulturmedarbejdere tilfører vort demokrati en styrke, som det ikke kan undvære. Her kommer de to ofte angrebne mægtige faktorer, radioen og fjernsynet, ind. Vi skylder dem tak for stor indsats.

Jeg nævner også den danske presse. Ikke mindst de små blade der ofte kæmper en hård kamp for eksistensen. I aviserne brydes meningene og modsætningerne. Uden vor frie presse var vi ikke længere et demokrati.

Hvis der gennem de kommende overenskomster sker en udvidelse af fritiden for hundredtusinder af mennesker, skabes der samtidig en række problemer omkring fritidens udnyttelse. På dette område gælder naturligvis den enkeltes ubegrænsede ret til frit at vælge, men det vil være et gode, om der fra de kyndiges side gives et alsidigt tilbud. Her har vore kulturorganisationer et forstærket ansvar, og jeg føler mig overbevist om, at de med glæde går ind under det.

Det er et af de virkelig lyse træk i vor tid; at de mange, der er nået til indsigt på et eller andet område, hjælper de andre. Over porten på en tysk højskole, som jeg besøgte i min ungdom, stod ordene: "For de andre." Det er denne etiske grundindstilling, der præger så at sige al dansk folkeoplysning, et frit og modigt: For de andre.

Mange danske hjem i dag tænker med sorg på deres kære, der gik bort i det svundne år. Vi føler med dem. Vi tænker på, hvad landet har mistet med så betydelige skikkelser som humanisten C.B. Henriques, den gamle kloge politiker Henrik Hauch, videnskabsmanden Thorvald Madsen, malerne Aksel Jørgensen, Olaf Rude og Jens Søndergaard, den sprudlende aktive forfatterinde Thit Jensen og den evigt urolige, evigt søgende Peter Freuchen. De gjorde vort

land større og rigere. De efterlader sig Danmark med så mange hundrede andre en kulturarv, som vi bør vogte på. Thi her er vort lands ægteste værd og vor egentlige styrke, som vi bør besinde os på.

Det er de hundredtusinder danske hjem, der er vort samfunds grundvold. Her vokser den ungdom op, som er fremtiden. Den skolelov, som jeg håber, vi må se gennemført 1958, skal knytte forbindelsen stærkt mellem hjem og samfund og give grundlag for lærerstandens vigtige og frugtbare arbejde med og for de unge generationer; vor fremtid.

Jeg hilser da i dag alle danske hjem og ikke mindst moderen, husmoderen hvis arbejde ofte er upåagtet, men hvis gerning fortjener den enkeltes som hele samfundets påskønnelse og tak.

Og så håber vi sammen, at året vil tegne sig lysere, end måske mange frygter, at livet i vort land og udenfor må folde sig ud i fred og frihed, og at menneskene må finde tryghed, arbejde og arbejdsglæde.

Jeg ønsker Danmark et lykkeligt år.

Kilde

Mellbin, E.F. & Mellbin, F.-M.S. (2011) Nu gælder det Danmark! Statsministrenes nytårstaler (1. udg.) København: Lindhardt og Ringhof Forlag

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Nytårstale, Socialdemokratiet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/h-c-hansens-nytaarstale-1958>